

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	239-25/299050
Otsuse kuupäev	18.11.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Ühispakkujate Aktsiaselts Salome Auto ja SALOME TARTU AKTSIASELTS vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Sõiduautode varuosade ja pesuvedelike ostmine Päästeametile ja Politsei- ja Piirivalveametile“ (viitenumber 299050) hankija otsusele jätta ühispakkujad Aktsiaselts Salome Auto ja SALOME TARTU AKTSIASELTS kvalifitseerimata
Menetlusosalised	Vaidlustaja, ühispakkujad Aktsiaselts Salome Auto ja SALOME TARTU AKTSIASELTS, esindaja vandeadvokaat Marit Toom
Vaidlustuse läbivaatamine	Hankija, Riigi Tugiteenuste Keskus, esindaja Mihkel Rääk Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg 3 alusel

1. Jätta rahuldamata Ühispakkujate Aktsiaselts Salome Auto ja SALOME TARTU AKTSIASELTS vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Sõiduautode varuosade ja pesuvedelike ostmine Päästeametile ja Politsei- ja Piirivalveametile“ (viitenumber 299050).
2. Jätta ühispakkujate Aktsiaselts Salome Auto ja SALOME TARTU AKTSIASELTS poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud nende enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 01.09.2025 avaldas Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusega riigihanke „Sõiduautode varuosade ja pesuvedelike ostmise Päästeametile ja Politsei- ja Piirivalveametile“ (viitenumber 299050) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks teised riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD).

Riigihange on korraldatud raamlepingu sõlmimiseks kuni kolme eduka pakkujaga.

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 02.10.2025, esitasid pakkumused MEKO Baltics AS, Aktsiaselts K.G. Knutsson ning ühispakkujad Aktsiaselts Salome Auto ja SALOME TARTU AKTSIASELTS.

2. 13.10.2025 otsusega jättis Hankija ühispakkujad Aktsiaselts Salome Auto ja SALOME TARTU AKTSIASELTS kvalifitseerimata.

3. 23.10.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) ühispakkujate Aktsiaselts Salome Auto ja SALOME TARTU AKTSIASELTS (edaspidi ka Vaidlustaja või Ühispakkujad) vaidlustus Hankija otsusele jätta Ühispakkujad kvalifitseerimata.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 30.10.2025 kirjaga nr 12.2-10/239 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 04.11.2025 ja neile vastamiseks 07.11.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **ühispakkujad Aktsiaselts Salome Auto ja SALOME TARTU AKTSIASELTS**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Hankija avaldas 30.04.2025 riigihanke „Sõiduautode varuosade ja pesuvedelike ostmise Päästeametile ja Politsei- ja Piirivalveametile“ (viitenumber 293726) (edaspidi Varasem riigihange) hanketeate.

Varasemas riigihankes esitasid pakkumuse teiste hulgas ka Ühispakkujad. Pakkumuses esitasid Ühispakkujad ka hankepassid. Aktsiaselts Salome Auto hankepassi IV osas „Kvalifitseerimistingimused“ oli mh info riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täidetud sõiduautode varuosade ja sõidukite pesuvedelike või sellega sarnaste asjade müügilepingu/tellimuse kohta:

PPA riigihange „Sõidukite varuosade ostmise“ (viitenumber: 195105), PPA hange „Sõidukite varuosade ostmise“ (viitenumber: 249174), PPA hange „Sõidukite hooldus- ja remonditeenuse ostmise“ (viitenumber 265874).

Kogusumma 600 000 EUR

Ajavahemik 01.05.2018 - 01.05.2023.

5.2. Hankija kontrollis eeltoodud infot ja tegi päringu Politsei- ja Piirivalveametile, et selgitada, kui suures mahus oli Aktsiaselts Salome Auto nimetatud lepinguid viidatud ajavahemikul täitnud. Hankija sai vastuseks, et hankelepingut „Sõidukite varuosade ostmise“ (viitenumber 195105) täideti perioodil 30.04.2022–29.04.2025 summas 13 901,33 eurot, hankelepingut „Sõidukite varuosade ostmise“ (viitenumber 249174) täideti perioodil 30.04.2022–29.04.2025 summas 189 364,13 eurot ja hankelepingut „Sõidukite hooldus- ja remonditeenuse ostmise“ (viitenumber 265874) täideti perioodil 30.04.2022–29.04.2025 summas 162 161,74 eurot. Kuna

ükski viidatud lepingutest ei olnud täidetud vähemalt summas 350 000 eurot, jättis Hankija Ühispakkujad kvalifitseerimata. Vastava otsuse edastas Hankija Ühispakkujatele 05.08.2025. Kuna ka kumbki ülejäänud pakkujatest – Balti Autoosad Aktsiaselts ja Aktsiaselts K.G. Knutsson ei vastanud kvalifitseerimise tingimustele, lõpetati Varasem riigihange hankelepingut sõlmimata.

5.3. Varasemast riigihankest saadud teabe põhjal korrigeeris Hankija kvalifitseerimise tingimusi ning avaldas 01.09.2025 Riigihanke hanketeate.

Sisult on tegemist samasuguse riigihankega nagu oli Varasem riigihange, kuid muudeti kvalifitseerimise tingimusi. Riigihanke tingimuste kohaselt pidi pakkuja kvalifitseerumiseks olema Riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täitnud vähemalt 1 sõiduautode varuosade (võib sisaldada sõidukite pesuvedelike (sh leotusvahendite ja pigieemaldusvahendite valmissegude)) või sellega sarnaste asjade müügilepingu/tellimuse kogumaksumusega vähemalt 80 000 eurot käibemaksuta.

Seega oli Hankija Varasemas riigihankes esitatud pakkumustest kogunud infot, kui palju alla poole tuleb kvalifitseerimise tingimustes lepingu kogumaksumuse summa tuua selleks, et kõik Varasemas riigihankes pakkumuse esitanud pakkujad kvalifitseeruksid Riigihankes.

Riigihankes esitasid pakkumused samad pakkujad, kes esitasid pakkumused ka Varasemas riigihankes.

5.4. Inimliku eksituse tõttu jäi Aktsiaselts Salome Auto hankepassi märkimata nende lepingute täpsemad andmed, mille alusel tuvastada Ühispakkujate vastavus kvalifitseerimise tingimustele, st hankepassi vastav osa jäi osaliselt täitmata. Hankepassi jäi lisamata teave selle kohta, et Aktsiaselts Salome Auto on Hankija poolt nimetatud perioodil täitnud Hankija nimetatud mahus vähemalt 2 hankelepingut – Politsei- ja Piirivalveametiga sõlmitud hankelepingud riigihangete viitenumbritega 249174 ja 268574 alusel (vastavalt maksumusega 216 912 eurot ja 202 577 eurot). Hankepassi IV osa oli täidetud vaid osaliselt. Hankepassis oli märgitud, et riigihankelepingute andmed on elektrooniliselt kättesaadavad riigihangete registrist ning et info ei ole konfidentsiaalne. Seega nähtus hankepassist üheselt, et Ühispakkujad soovivad kvalifitseerimise tingimuste täitmiseks endiselt tugineda varasematele hankelepingutele.

5.5. Hankija jättis Vaidlustaja vääralt kvalifitseerimata. Hankija oleks pidanud Ühispakkujad kvalifitseerima või alternatiivselt juhtima Ühispakkujate tähelepanu hankepassis esinevale puudusele ning võimaldama Vaidlustajal puudus kõrvaldada. Hankija teadis, et Ühispakkujad tegelikult vastavad kvalifitseerimise tingimustele, seega oleks Hankija pidanud paluma Vaidlustajal täpsustada, kas ta soovib endiselt samadele hankelepingutele tugineda. Hankija on rikkunud RHS § 98 lg-sid 4 ja 4¹ ja § 104 lg-sid 6, 7, 8 ja 11. Hankija otsus ei ole proportsionaalne ning kahjustab rahaliste vahendite säästlikku kasutamist ja konkurentsi tõhusat ärakasutamist (RHS § 3 p-id 3 ja 5).

5.6. Hankijal oli olemas teave, et Ühispakkujad vastavad kvalifitseerimise tingimustele. Ühispakkujad olid Hankijale Varasemas riigihankes esitanud hankepassis andmed Politsei- ja Piirivalveametiga sõlmitud kolme lepingu kohta. Hankija oli neid andmeid Varasemas riigihankes sisuliselt kontrollinud.

5.7. Hankijale oli teada ka see, et Varasemas riigihankes viidatud referentslepingud riigihangetes viitenumbritega 249174 ja 265874 on täidetud sellises mahus, et Ühispakkujad kvalifitseeruvad nende alusel ka Riigihankes. Kuna Varasem riigihange ebaõnnestus, siis tõi Hankija kvalifitseerimisnõuete piiri nii palju alla poole, et Riigihankes kvalifitseeruksid kõik kolm Varasema riigihanke pakkujat. Seega, juba Riigihanke alustamisel teadis Hankija, et Ühispakkujad vastavad kvalifitseerimistingimustele.

5.8. Kohtupraktikast ja õiguskirjandusest tuleneb, et kvalifitseerimisotsus on hankija kaalutlusotsus. Kohtupraktikas on leitud, et ehkki riigihankel osaleda soovivalt ettevõtjalt on kohane nõuda kõrgemat hoolikust, ei ole eriti mahukate andmete ja nõutavate dokumentide suure hulga puhul võimalik inimlikke eksimusi täielikult välistada. Pakkujate kvalifitseerimata jätmise imperatiivne kohustus pisimagi vea korral oleks ebaproportsionaalne. Selleks, et mitte anda pakkujale võimalust kõrvaldatava puuduse korral dokumentide täiendamiseks, peab hankijal olema kaalukas põhjus. Puuduste kõrvaldamise võimalus tuleb anda siis, kui on ilmne, et pakkuja on teinud dokumentide vormistamisel inimliku vea¹. Seejuures on avaliku sektori hankijate puhul võimaluse andmine puuduva dokumendi või puuduvate andmete esitamiseks ka kooskõlas proportsionaalsuse põhimõtte, ärakuulamisõiguse ja halduse üldise selgitamiskohustusega (vrd HMS § 15 lg 2, § 36 lg 1 p 3), samuti riigihankemenetluse spetsiifiliste põhimõtetega. Pakkujate ebamõistlik kvalifitseerimata jätmine takistaks rahaliste vahendite säästlikku kasutamist ja konkurentsi tõhusat ärakasutamist (RHS § 3 p-id 3 ja 5).

5.9. Riigihankes jäi hankepass osaliselt täitmata inimliku vea tõttu. Viga oli formaalne. Hankijal ei olnud kaalukaid põhjendusi, miks mitte lubada seda puudust kõrvaldada, sest täpsustus ei puudutanud pakkumuse sisulist osa. Samuti on tegemist asjaoludega, mis olid objektiivselt olemas juba pakkumuste esitamise ajal ning seda on võimalik kontrollida – st Ühispakkujad ei saaks nii või teisiti puuduse kõrvaldamise kaudu tagantjärei tekitada enda kvalifitseerimise aluseid kui neid ei oleks esinenud juba pakkumise esitamise ajal. On ebaproportsionaalne ning hankemenetluse põhimõtetega vastuolus, kui eeltoodu toob kaasa parima pakkumuse esitanud Vaidlustaja jätmise hankemenetlusest.

Samuti on kohtupraktikas ja õiguskirjanduses läbivalt leitud, et kui hankijal on endal andmed olemas, mis võimaldavad kontrollida pakkuja vastavust kvalifitseerimise tingimustele või kui hankija teab, et pakkuja tegelikult vastab kvalifitseerimise tingimustele, siis ei saa taolise formaalse puuduse tõttu jätta pakkuja kvalifitseerimata². Ka see viiks ebaproportsionaalse ning hankemenetluse põhimõtetega vastuolus oleva tulemuseni.

5.10. Käesolevas asjas on oluline see, et Hankija oli Varasemas riigihankes kogunud pakkujatelt, sh Vaidlustajalt, infot referentslepingute kohta ja seejärel muutnud Riigihankes kvalifitseerimise tingimusi nii palju leebemaks, et kõik pakkujad kvalifitseeruksid. See tähendab, et Hankija teadis juba Riigihanke välja kuulutamisel, et Ühispakkujatel on kvalifitseerumiseks nõutavad referentslepingud olemas. Info oli värske – Hankija oli kontrollinud Vaidlustaja referentslepinguid augustis 2025 ning Riigihange kuulutati välja 01.09.2025.

5.11. Vaidlustaja leiab, et nende asjaolude tõttu ei saa käesoleval juhul lähtuda sellest kohtupraktikast, mis hankepassis puuduste kõrvaldamist ei võimalda. Hankija ei pidanud puuduolevat infot mitte kuskilt otsima – ta oli need samad andmed kõigest kuu aega varem üle kontrollinud ning nende alusel korregeerinud uue Riigihanke tingimusi. Hankija 13.10.2025 otsuse põhjendustest tehtud viited vaidlustuskomisjoni otsusele nr 214-24/284814 ja Tallinna Ringkonnakohtu otsusele 3-19-631 ei ole seetõttu asjakohased, sest kaasuste asjaolud on erinevad. Praegusel juhul prevaleerib asjaolu, et Hankija teadis referentslepingute olemasolust ja sellest, et Ühispakkujad vastavad sisuliselt kvalifitseerimise tingimustele, selle üle, et hankepassis olid andmed esitatud puudulikult.

5.12. Ühispakkujate kvalifitseerimata jätmise otsuse põhjendustes on Hankija ignoreerinud asjaolu, et ta tegelikult teadis, et Ühispakkujad vastavad kvalifitseerimise tingimustele ja Hankijal oli varasemast olemas andmed Ühispakkujate kvalifikatsiooni kontrollimiseks.

¹ RKHKo 3-3-1-24-13, p 22.

² Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tartu 2025. § 104 kommentaar 35, lk 728 ja kommentaar 50, lk 732. § 98 kommentaar 31, lk 652.

5.13. Arvestada tuleb ka sellega, et kuigi käesoleval juhul on Hankijaks Riigi Tugiteenuste Keskus, siis hankelepingu sõlmivad Päästeamet ja Politsei- ja Piirivalveamet. Politsei- ja Piirivalveamet on aga Vaidlustaja praegune lepingupartner, kellega sõlmitud lepingute kaudu täidavad Ühispakkujad Riigihanke kvalifitseerimise tingimused. Seega kui hankijaks oleks Politsei- ja Piirivalveamet otse, siis ei saakski tekkida küsimust sellest, kas hankija teab, et Ühispakkujad täidavad sisuliselt kvalifitseerimise tingimusi. Politsei- ja Piirivalveameti teadmised Ühispakkujatega sõlmitud lepingute kohta tuleb omistada Hankijale.

Hankija ei saanud lähtuda pelgalt hankepassis esitatud teabest seetõttu, et Hankija kasutas pöördmenetlust ning seega pidi kvalifitseerimise tingimuste täitmist kontrollima sisuliselt.

5.14. Eeltoodust tulenevalt on Hankija otsus Ühispakkujate kvalifitseerimata jätmise kohta vastuolus RHS-iga ning tuleb kehtetuks tunnistada.

5.15. 04.11.2025 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.15.1. Vaidlustaja ei ole väitnud, et Varasem riigihange viidi läbi üksnes informatsiooni kogumise eesmärgil.

5.15.2. Hankija teadis, et Vaidlustaja kvalifitseerub Riigihankes ning Hankijal olid olemas väga täpsed andmed nende lepingute kohta, mille alusel Ühispakkujad kvalifitseeruvad. Seda fakti ei ole Hankija käsitletud ei kvalifitseerimata jätmise otsuse põhjendustes ega ka vastuses vaidlustusele.

5.15.3. Kohtupraktika kohaselt on pakkuja kvalifitseerimata jätmise välistatud, kui pakkuja kvalifitseerimise tingimustele vastavuse hindamiseks vajalikud andmed või dokumendid on hankijale kättesaadavad. Kvalifitseerimata jätmise otsuse tegemise eelduseks on asjaolu, et pakkuja poolt teatavate andmete või dokumentide esitamata jätmise ka tegelikult takistab pakkuja kvalifikatsiooni kontrollimist³. Pakkuja kvalifikatsiooni tõendamiseks vajalike täiendavate dokumentide või andmete tähtaegne esitamata jätmise ei too vääramatult kaasa pakkuja kvalifitseerimata jätmist, kui asjaomased dokumendid või andmed on hankijal selle pakkuja kvalifitseerimist või kvalifitseerimata jätmist käsitleva otsuse tegemisel siiski olemas.

5.15.4. Vaidlustaja ei nõustu Hankija väitega nagu oleksid Ühispakkujad taotluslikult esitanud sellised hankepassid, kuhu on referentslepingud jäetud märkimata. Miski vaidlusaluse hankemenetluse asjaoludes ei anna alust selliseks järelduseks. Puudub loogiline põhjus, mispärast oleks Ühispakkujad pidanud taotluslikult esitama hankepassid ilma viideteta referentslepingutele olukorras, kus neil olid kvalifitseerimiseks vajalikud referentslepingud olemas. Puudub loogiline selgitus, miks Ühispakkujad esitasid andmed referentslepingute kohta Varasemas riigihankes aga jätsid selle tegemata Riigihankes. Ükski pakkuja ei jäta taotluslikult esitamata andmeid, mis on vajalikud tema kvalifitseerimiseks, kui need andmed on tegelikult olemas. Kohtupraktikas on leitud, et kui pakkuja on pakkumuse esitanud, siis pidi hankijale olema selge, et pakkuja soovis kinnitada enda vastavust kvalifitseerimistingimustele ning et pakkumuse ebatäpsus tekkis tahtmatult⁴.

5.15.5. Ühispakkujate soov Riigihankes osaleda nähtub asjaolust, et Ühispakkujad esitasid pakkumuse nii Varasemas riigihankes kui Riigihankes. Puudub alus väita, et Ühispakkujate eesmärk oli midagi muud, kui Riigihankes edukaks osutumine ja lepinguni jõudmine. Asjaolu, et tegemist oli eksimusega, oli ka Hankijale äratuntav, sest Hankija teadis, et Ühispakkujad tegelikult vastavad kvalifitseerimise tingimusele.

Eeltoodut arvestades ei saa referentslepingutele viitamata jätmist hankepassis selgitada muuga

³ TlnRnKO 3-24-2428, p 23.

⁴ RKHKo 3-19-1501, p 17.

kui inimliku eksimusega. Järelikult on peamine kaalutlus, millele tuginedes on Hankija jätnud Ühispakkujad kvalifitseerimata, väär.

5.15.6. Vaidlustaja ei nõustu Hankija väitega, et hankepassis esinenud puuduste kõrvaldamise võimaldamine ohustaks hankemenetluse läbipaistvust või paneks ülejäänud pakkujad ebavõrdsesse olukorda. Hankepassis puuduste kõrvaldamise võimaldamine ei anna Ühispakkujatele mingit sisulist eeliseisundit.

Esiteks on puudus vormiline, ja Hankija teadis juba Riigihanke väljakuulutamisel, et Ühispakkujad kvalifitseeruvad.

Teiseks ei hakkaks Ühispakkujad tagantjärgi looma aluseid kvalifitseerumiseks vaid üksnes lisaksid hankepassi andmed asjaolude kohta, mis olid olemas juba Riigihanke väljakuulutamise ajal. Nende asjaolude varasemat esinemist on võimalik objektiivselt kontrollida.

Kolmandaks ei ole Hankija põhjendanud, milles seisneb hankemenetluse läbipaistvuse ohustamine või teiste pakkujate ebavõrdne kohtlemine.

Neljandaks ei saa pakkujate võrdse kohtlemise põhimõtet ning hankemenetluse läbipaistvuse nõuet sisustada nii, et see välistaks igasuguste inimlike eksimuste parandamise ning tooks kaasa teiste riigihanke aluspõhimõtete rikkumise.

5.15.7. Hankija formalistlik lähenemine viib tulemuseni, mis on vastuolus teiste riigihanke läbiviimise üldpõhimõtetega – proportsionaalsuse põhimõttega, rahaliste vahendite säästliku kasutamise põhimõttega ja konkurentsi tõhusa ärakasutamise põhimõttega. Hankija ei ole otsuse tegemisel eeltoodut arvestanud ega vastavate põhimõtete järgmise vajadust üldse kaalunud. Kvalifikatsiooni kontrollimise eesmärk ei ole kontrollida ettevõtja vormide täitmise või dokumentide esitamise oskust, vaid sisulist võimekust hankelepingat täita⁵. Aga selle üle, et Vaidlustajal on sisuline võimekus hankelepingat täita, vaidlust ei ole.

5.15.8. Kohtupraktika põhimõtteliselt lubab möönduseid hankemenetluse formaalsetest nõuetest. Üheks selliseks möönduseks ongi olukord, kus viga on tekkinud tulenevalt inimlikust eksimusest. Sellise inimliku vea puhul on kohtupraktika kohaselt lähenemine teistpidine – eelistada tuleb parandamiseks võimaluse andmist.

5.15.9. Hankija on jätnud arvestamata selle, et Riigihankes kasutati pöördmenetlust (RHS § 52 lg 3). Pöördmenetluse kasutamise korral kontrollib hankija pakkuja vastavust kvalifikatsiooninõuetele sisuliselt, st RHS § 104 lg-s 8 sätestatud tõendite alusel. Seega pidi Hankija lisaks lähtuma ka RHS § 104 lg-st 11 ning ei saanud jätta arvestamata asjaolu, et tal olid olemas kõik andmed Vaidlustaja asjakohaste referentslepingute kohta. Kuna Hankija teadis, et Ühispakkujad sisuliselt vastavad kvalifitseerimise tingimustele ning teadis ka neid konkreetseid lepinguid, siis ei saanud Hankija lähtuda üksnes vormilisest puudusest hankepassis. Hankija ei pidanud käesoleval juhul hakkama midagi otsima või oletama – tal oli kogu kvalifitseerimiseks vajalik info varasemast olemas.

6. Hankija, **Riigi Tugiteenuste Keskus**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta vaidlustus rahuldamata järgmistel põhjustel.

6.1. Vaidlustaja vaidlustab Hankija otsuse Riigihankes. Varasem riigihange lõppes RHS § 73 lg 3 p-i 4 mõttes kõikide pakkujate kvalifitseerimata jätmisega, kuna pakkujad ei vastanud kvalifitseerimistingimusele. Riigihange ja Varasem riigihange on erinevad hankemenetlused. Kuna Varasema riigihanke tulemusel ei õnnestunud Hankijal jõuda lepingu sõlmimiseni, korraldas Hankija sõiduautode varuosade ja pesuvedeliku ostmiseks Riigihanke. Varasem riigihange korraldati sõiduautodele varuosade ja pesuvedelike ostmiseks, mitte info kogumise eesmärgil. Hankija on seadnud Riigihankes üheselt arusaadava kvalifitseerimise tingimuse.

⁵ Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tartu 2025. § 98 kommentaar 40, lk 654.

6.2. Hankija jääb kõikide oma 13.10.2025 otsuse lisas toodud põhjenduste juurde, millega Hankija jättis Vaidlustaja kvalifitseerimata. Vaidlustajal ei jäänud lepingute täitmise andmed hankepassis märkimata inimliku eksituse tõttu. Vaidlustaja mõlemast hankepassist nähtub, et Vaidlustaja on soovinud taotluslikult esitada hankepasside p-ides 14 ja 16 samasuguse korduva info, viidates üksnes väga üldiselt riigihankelepingute andmete kättesaadavusele RHR-is. Vaidlustaja on hankepassides märkinud viite RHR-i veebiaadressile <https://riigihanked.riik.ee> ning kirjutanud, et *Riigihankelepingute andmed on kättesaadavad riigihangete registrist*. Vaidlustaja hankepassidest ei nähtu, et Vaidlustaja soovib kvalifitseerimise tingimuste täitmiseks endiselt tugineda varasematele hankelepingutele, kuna kvalifitseerimise tingimuses nõutud andmed lepingute kohta on Vaidlustajal mõlemas hankepassis esitamata. Vaidlustaja ei ole Riigihanke pakkumuses esitatud hankepassides näidanud täidetud lepingute nimekirja koos nõutud andmetega lepingupartneri nime ja kontaktandmete (lepingulise kontaktisiku e-post, telefon) kohta ega ka mitte lepingute sõlmimise ja täitmise kuupäevasid. Samuti pole Vaidlustaja hankepassides märkinud referentsperioodil täidetud lepingu summat, lepingueseme lühikirjeldust ega riigihankelepingu korral riigihanke viitenumbrit. Vaidlustaja on mõlemas hankepassis jätnud esitamata kvalifitseerimise tingimuses nõutud andmed ning Vaidlustaja tunnistab seda korduvalt ka ise. Hankija ei saanud asuda eeldama Vaidlustaja hankepassides toodud väga üldise info pinnalt (viide RHR-le), milliseid referentslepinguid soovis Vaidlustaja kasutada enda vastavuse tõendamiseks kvalifitseerimise tingimusele.

6.3. Hankija ei ole rikkunud RHS-is ega kvalifitseerimise tingimuses sätestatud nõudeid ja on teinud õige otsuse. Hankija ei oleks tohtinud asuda selgituste küsimise kaudu hankepassides esinevaid puuduseid kõrvaldama, kuna kvalifitseerimise tingimuses nõutud andmed olid Vaidlustajal esitamata ning sellises olukorras võimaldada Vaidlustajal esitada esitamata andmed pärast pakkumuste esitamise aega ei kohtleks ülejäänud pakkujaid võrdselt ega tagaks hankemenetluse läbipaistvust.

6.4. Hankija ei ole rikkunud RHS § 104 lg-tes 6, 7, 8 ja 11 sätestatud nõudeid ega RHS § 98 lg-tes 4 ja 4¹ sätestatud reegleid. Riigihanke läbiviimisel on Hankija järginud RHS §-is 3 sätestatud üldpõhimõtteid ning taganud konkurentsi efektiivse ärakasutamise.

6.5. RHS § 104 lg 6 kohaselt teeb hankija otsuse hankepassis esitatud teabe alusel. RHS § 104 lg 7 alusel teeb hankija hankemenetluse kestel otsuse kõrvaldamise aluste ja kvalifikatsiooni sisulise kontrollimise tulemusena. Kui Vaidlustaja hankepassides on puudu andmed kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta, on Vaidlustaja jätnud Hankijale esitamata andmed Hankija nõutud tähtaja jooksul. Vaidlustaja ei ole esitanud kvalifitseerimise tingimuses nõutud andmeid Hankijale hankepassides ehk hiljemalt pakkumuste esitamise ajaks. Vaidlustaja pole hankepassides esitanud andmeid referentslepingute kohta.

Kohtupraktikas on leitud, et kui hankepassis esitatust nähtuvalt on hankija poolt nõutud andmed kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta esitamata, on pakkuja jätnud hankijale esitamata hankija antud tähtjaks ehk pakkumuste esitamise ajaks kvalifikatsiooni tõendamiseks vajalikud andmed RHS § 98 lg 4 tähenduses ja seeläbi esineb alus pakkuja kvalifitseerimata jätmiseks hankepassi alusel. Kui pakkuja on jätnud andmed esitamata referentslepingute ära näitamise nõude osas, siis ei saa hankija nõuda pakkujalt hankepassi hilisemat täiendamist ega asuda teostama kvalifikatsiooni sisulist kontrolli koos täiendavate selgituste või dokumentide küsimisega⁶.

6.6. Pärast pakkumuste esitamise tähtaja möödumist pole Hankijal lubatud võimaldada Vaidlustajal täiendada Hankijale esitatud hankepassi andmetega, mida Vaidlustaja ei ole Hankijale tähtaegselt esitanud. Vaidlustaja oleks pidanud olema hoolas ja esitama Hankijale tähtaegselt nõutud andmed referentslepingute kohta hankepassis. Vaidlustaja aga ei ole esitanud

⁶ TlnRnKo 3-19-631, p 15.

sisuliselt üldse nõutud andmeid referentslepingute kohta. Vaidlustaja on üksnes viidanud RHR-ile täpsustamata, millistele referentslepingutele Vaidlustaja soovib enda kvalifikatsiooni tõendamiseks tugineda. Hankijal polnud tekkinud olukorras võimalik küsida Vaidlustajalt täiendavaid andmeid (s.o esitamata andmete esitamist pärast pakkumuste esitamise aja möödumist), kuna see rikub võrdse kohtlemise põhimõtet ja seab Vaidlustaja võrreldes teiste pakkujatega eelisseisundisse. Vaidlustaja esitatud hankepassides puudus teave Vaidlustaja vastavuse kohta kvalifitseerimise tingimusele.

6.7. Kui hankija kontrollib tulenevalt RHS § 104 lg-st 7 pakkujate kvalifikatsiooni sisuliselt, võib hankija selleks nõuda hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide esitamist, hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide sisu selgitamist või hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide sisu selgitamist võimaldavate dokumentide esitamist või täiendamist. RHS § 104 lg-d 7, 8 ja 11 ei võimalda pakkujal esitada hankijale hiljem andmeid, mida pakkuja pidi esitada hankepassis. Vaidlustaja ei ole esitanud hankepassis nõutud andmeid referentslepingu kohta.

Õiguskirjanduses on leitud, et RHS § 104 lg 11 kohaldamise eelduseks on, et vaidlustaja oleks RHR-st saadava info (nt referentslepingu) hankepassis nimetanud⁷.

Vaidlustaja on esitanud kaks hankepassi, milles mõlemas on märkinud üldise viite RHR-i veebilehele. Tegemist ei ole inimliku eksitusega olukorras, kus Vaidlustaja on ise taotluslikult mõlemas hankepassis märkinud üldise viite RHR-ile ning seejuures pole Hankija nõutud andmete maht suur. Tähtaegselt Hankijale esitamata andmete puhul pole tegemist pisiveaga, vaid veaga, mille tagasiulatuvalt parandamine seab teised pakkujad ebavõrdsesse olukorda.

Pakkumus peab vastama sätestatud hanketingimustele. Pakkuja peab tegema kõik selleks, et ükski nõutud dokument pakkumuse komplekteerimisel ei ununeks, et formularide täitmisel ei jääks ükski lahter täitmata ning et andmed poleks vastuolulised. Riigihankes osaleda soovivalt ettevõtjalt on kohane nõuda kõrgendatud hoolikust⁸.

6.8. RHS § 104 lg 11 kohaselt ei nõua hankija sama paragrahvi lõigetes 7 ja 8 nimetatud dokumentide esitamist, kui tal on need dokumendid või vastavad andmed endal olemas või need on talle andmekogust tasuta kättesaadavad. Viidatud sätte kohaselt saab hankija üksnes arvestada neid hankijal olemasolevaid või andmekogust kättesaadavaid dokumente ja andmeid, mis on hankepassis esitatud kinnitustele vastavad dokumendid või nendes dokumentides sisalduvad andmed, aga mitte andmeid, mida vaidlustaja pidi tulenevalt hanketingimusest esitada hankepassis.

RHS § 104 lg 11 eesmärgiks on, et hankija ei nõuaks pakkujatelt täiendavaid dokumente andmete osas, mida hankijal endal on võimalik kätte saada andmekogudest või mis tal on olemas, aga mitte see, et hankija asuks pakkuja hankepassis esitamata andmeid andmekogust otsima. RHS § 104 lg 11 kohaldamise eeldus on see, et pakkuja on lepingu hankepassis nimetanud.

Vaidlustajal pole võimalik tähtaegselt hankepassis esitamata sisulisi andmeid hiljem esitada, kuna tulenevalt kvalifitseerimise tingimusest pidid pakkujad nõutud andmed esitama hankepassis.

6.9. Pakkujate võrdse kohtlemise ja hankemenetluse läbipaistvuse põhimõtetega oleks vastuolus, kui Hankija võimaldanuks Vaidlustajal esitada hanketingimustes nõutud andmeid, mida Vaidlustaja pole pakkumuste esitamiseks ette nähtud tähtaja jooksul Hankijale esitanud. Ka Euroopa Kohus on leidnud, et selgituste nõudmisega ei tohi kõrvaldada sellist puudust, mis seisneb hankedokumentides nõutud dokumendi või andmete esitamata jätmises ning hankija peab rangelt kinni pidama enda poolt kindlaks määratud hanketingimustest⁹.

⁷ Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tartu 2025. § 104 kommentaar 50, lk 732.

⁸ RKHKo 3-3-1-24-13, p 17.

⁹ EKo C-131/16 *Archus ja Gama*, 33.

6.10. 07.11.2025 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.10.1. Vaidlustaja on hankepassides viidanud RHR-i veebiaadressile <https://riigihanked.riik.ee> ning kirjutanud, et riigihankelepingute andmed on kättesaadavad riigihangete registrist. Vaidlust ei saa olla asjaolus, et Vaidlustaja pole esitatud hankepassides näidanud täidetud lepingute nimekirja koos nõutud andmetega. Vaidlustaja on mõlemas hankepassis jätnud Hankijale tähtaegselt esitamata kvalifitseerimise tingimuses nõutud andmed.

6.10.2. Riigihanget viiakse läbi avatud hankemenetlusena. RHS § 52 lg 4 kohaselt on hankijal avatud hankemenetluses keelatud pidada läbirääkimisi. Hankija ei saa asuda avatud hankemenetlusena korraldatavas riigihankes eeldama ega läbirääkimisi pidama Vaidlustaja toodud väga üldise info pinnalt (viide RHR-ile), milliseid referentslepinguid soovis Vaidlustaja täpselt kasutada enda vastavuse tõendamiseks kvalifitseerimise tingimusele, kui Vaidlustaja on jätnud nõutud andmed esitamata. Vaidlustaja rõhutab läbivalt, et nõutud andmed on RHR-ist leitavad. Küllap on Ühispakkujatel RHR-is erinevaid lepinguid, mis võivad vastata sõltuvalt erinevate hankijate seatud kvalifitseerimise tingimustest ja ka mitte vastata. Kui Hankija peaks ise hakkama RHR-i andmete põhjal otsustama, milliseid varasemaid lepinguid pakkuja soovib oma kvalifikatsiooni tõendamiseks näidata, võiks juhtuda, ka et esmase juhuvaliku alusel tuvastatakse Vaidlustajaga seotud lepingud, mis juhtumisi ei vasta Hankija seatud kvalifitseerimise tingimusele. Hankija ei pea ise otsima lõputult andmeid, kuni ühel hetkel suudab tuvastada pakkuja kvalifikatsiooni. Kui Vaidlustaja soovinuks tõendada vastavust kvalifitseerimise tingimusele vaidlustuses viidatud lepingutega, siis tulnuks Vaidlustajal vähemalt ühes hankepassis välja tuua kvalifitseerimise tingimuses nõutud andmed lepingute kohta. Vaidlust ei saa ka olla selles, et hankija ja ka kõik hankest huvitatud isikud on seotud kvalifitseerimise tingimuses seatud nõuetega ning neid nõudeid tuleb mh lähtuvalt riigihanke menetluse ja pakkujate võrdse kohtlemise seisukohast järgida.

6.10.3. Vastuvõetamatu on Vaidlustaja korduv väide, et Hankija justkui teadis, et kõik Riigihankes osalevad pakkujad vastavad seatud kvalifitseerimise tingimustele. Selline väide ja selle absoluutne järgimine riigihangetes on väga ohtlik, kuna looks olukorra, milles pole tagatud hankemenetluse läbipaistvus ega pakkujate võrdne kohtlemine. Nt sellisest väitest juhendumine võiks luua olukorra, kus riigihankes esitavad pakkumuse ehitusettevõtted X, Y ja Z ning juhtumisi kõige suuremal ja ehitusvaldkonnas teada-tuntud ehituskontsernil Z jääb hankepassis nõutud info ehitustööde lepingute kohta esitamata, kuid vaidlustaja vaatest ei näe vaidlustaja selles probleemi, sest *kõik ju teavad*, kes on ehituskontsern Z ning *ilmselgelt* on ehitusettevõtte lepinguportfellis ka ehitustöö, mida hankija kvalifitseerimise tingimuses nõudis, kuid mille kohta Z hankepassis infot ei esitanud. Selline lähenemine ei ole õiguspärane paneb ühelt poolt hankijale ebamõistlikult suure koormuse ja teiselt poolt kaotab hankemenetluse mõtte. Sel juhul võiks hankija juba otse pöörduda kõigi pakkujate poole, kelle puhul teab, et küll nad vastavad tingimustele.

6.10.4. Vale on Vaidlustaja väide, et Hankija ei vaidle vastu sellele, et Ühispakkujad sisuliselt vastavad Riigihanke kvalifitseerimise tingimustele. Hankija on korduvalt põhjendanud, mis asjaoludel Vaidlustaja kvalifitseerimise tingimustele ei vasta. Asjasse puutumatu on Vaidlustaja väide, et Hankija kasutab Riigihanke läbiviimisel pöördmenetlust RHS § 52 lg 3 mõttes ning justkui pöördmenetluse kohaldamine annaks Hankijale õiguse aktsepteerida hanketingimuses nõutud tähtajal Vaidlustaja esitamata andmete esitamist tagasiulatuvalt pärast pakkumuste esitamise aega. Hankija sellise käsitlemisega ei nõustu, kuna Ühispakkujate hankepassides olid tähtaegselt esitamata kvalifitseerimise tingimuses nõutud andmed. Isegi, kui Hankija kohaldab Riigihanke läbiviimisel pöördmenetlust, siis Vaidlustaja vastavuse kontrollimisel kvalifitseerimise tingimustele pidi Hankija juhinduma enda kehtestatud kvalifitseerimise tingimustest.

6.10.5. Vaidlustaja on esitanud vaidlustuse Riigihankes, kuid tõmbab asjasse puutumatuid paralleele Varasema riigihankega. Riigihange ja Varasem riigihange on erinevad menetlused ning Varasem riigihange on lõppenud. Vaidlustaja kirjutab oma täiendavates seisukohtades, et [---] *teises hankemenetluses oli referentslepingute maksumus 4 korda madalam (80 000) nii et sisuliselt kvalifitseerusid kõik esimese hankemenetluse pakkujad teises hankemenetluses.* [---] Asjakohatu on eeldada, et iga hankemenetlus peab lõppema hankelepingu sõlmimise või kõikide pakkujate kvalifitseerimisega ning õigusvastane on Vaidlustaja väide justkui oleks igati tava- ja õiguspärane, et kunagi minevikus läbi viidud hankemenetluses toimunud kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontroll (milles pakkujad koguni ei vastanud kvalifitseerimise tingimustele) on üle kantav tulevikus toimuvale uues hankemenetluses toimuvale pakkujate kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontrollina selle arvestusega, et tulevikus asetleidvas uues hankemenetluses toimuv pakkujate kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kontroll on sisuliselt juba ette ära toimunud kunagi minevikus korraldatud riigihanke menetluses, ja seda veel olukorras, kus Vaidlustaja ise jätab kvalifitseerimise tingimuses nõutud andmed tähtaegselt hankepassides esitamata.

6.10.6. Vaidlustaja ei vasta Riigihanke kvalifitseerimise tingimustele.

Vaidlustaja esitatud hankepassides ei nähtu, millistele lepingureferentsidele Vaidlustaja soovib tugineda tõendamaks enda vastavust kvalifitseerimise tingimustele, kuna Vaidlustaja ei ole tähtaegselt hankepassides nõutud andmeid esitanud. RHS § 104 lg 11 kohaldamise eelduseks on, et Vaidlustaja oleks RHR-ist saadava referentslepingu hankepassis nimetanud. RHS § 104 lg 11 eesmärk pole see, et hankija asuks pakkuja hankepassis esitamata andmeid andmekogust otsima.

6.10.7. Hankija ei nõustu Vaidlustaja etteheitega, et Hankija ei ole Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmist piisavalt põhjendanud. Vaidlustaja ise on jätnud etteheited justkui Hankija oleks rikkunud proportsionaalsuse põhimõtet täiesti põhjendamata.

6.10.8. Kohtupraktikas on asutud seisukohale, et võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetest tulenevalt peab hankija olema hankemenetluses avaldatud tingimustega seotud kuni hankelepingu täitmise lõpuni.

Olukorras, kus Hankija viib läbi avatud hankemenetlusega Riigihanget on läbipaistvus ja kontrollitavus ohus, kui Hankija lubaks Vaidlustajal esitada pärast pakkumuste esitamise aega tähtaegselt esitamata andmed, mille pakkuja pidi enda kvalifitseerimise tingimusele vastavuse tõendamiseks esitada hankepassis, või teeks Hankija mõne pakkuja kasuks otsuseid mingi varasema teadmise pinnalt, ilma et pakkuja esitaks nõutud andmeid. Selline tagasiulatuvalt andmete küsimine oleks väär ning tegemist oleks veaga Riigihanke menetluse läbiviimisel, mis mõjutab hankemenetluse läbiviimist.

6.10.9. Kvalifitseerimistingimuse sõnastusest nähtub üheselt, millistele tingimustele pidi Vaidlustaja vastama ja mis andmed tuli Vaidlustajal hankepassis esitada. Hankija ei ole kvalifitseerimistingimust tõlgendanud Vaidlustajat kahjustaval moel. Ühispakkujate hankepassides tähtaegselt lepingute kohta esitamata andme tagasiulatuvalt esitamine pärast pakkumuse esitamise aega pole ilmse tehnilise vea parandamine või täpsustamine, kuna nõutud andmed on esitamata.

Võrdse kohtlemise põhimõttega ja läbipaistvuse kohustusega on vastuolus see, kui avatud hankemenetlusega riigihankes toimuvad mis tahes läbivõtmised hankija ja mõne pakkuja vahel. See tähendab seda, et pakkumust ei tohi pärast selle esitamist muuta ei hankija ega pakkuja algatusel. Lähtuvalt sellest ei või hankija nõuda selgitusi pakkujalt, kelle pakkumust hankija peab ebatäpseks. Hankijate range seotus riigihanke alusdokumentidega seondub võrdse kohtlemise põhimõttega ja läbipaistvuskohustusega. Ükskõik millistest ajenditest lähtuvate mõõnduste tegemine, mida riigihanke alusdokumendid ette ei näe, viib riigihankes läbipaistvuse põhimõtte eiramiseni ja pakkujate ebavõrdse kohtlemiseni.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Hankija on kehtestanud Riigihankes pakkujate Tehnilisele ja kutsealasele suutlikkusele RHS § 101 lg 1 p-i 2 alusel järgmise kvalifitseerimise tingimuse¹⁰:

[---]

Tingimuse selgitus

Pakkuja peab olema riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täitnud vähemalt 1 (ühe) sõiduautode varuosade (võib sisaldada sõidukite pesuvedelike (sh leotusvahendite ja pigieemaldusvahendite valmissegude)) või sellega sarnaste asjade müügilepingu/tellimuste kogumaksumusega vähemalt 80 000 eurot käibemaksuta. Sarnaseks lepinguks/tellimuseks loetakse sõiduautode varuosade (ja sõidukite pesuvedelike) müümise lepingut ärikliendile. Müügilepingud /tellimused loetakse täidetuks referentsperioodi jooksul (riigihanke algamisele eelnevad 36 kuud) üksnes osas, millises need on täidetud referentsperioodi jooksul. Kui lepingut täidetakse ka pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva, saab pakkuja oma kvalifikatsiooni tõendada ja leping loetakse täidetuks osas ja väärtuses, milles asjad on pakkumuste esitamise tähtpäevaks tellijale üle antud ja tellija poolt vastu võetud. Kui lepingu täitmise aeg jääb osaliselt referentsperioodi eelsesse aega, saab pakkuja oma kvalifikatsiooni tõendada üksnes selle osa ja väärtusega lepingust, millises need on täidetud (tellijale üle antud ja tellija poolt vastu võetud) referentsperioodi jooksul. Kui müük toimub raamlepingu alusel, saab pakkuja oma kvalifikatsiooni tõendada raamlepingu alusel sõlmitud ja täidetud hankelepingutega (tellimustega). Pakkuja esitab esialgse tõendina hankepassis kinnituse, et on riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täitnud nõutud arvu müügilepingut/tellimust. Pakkuja näitab hankepassi vormil täidetud lepingute nimekirja koos nõutud andmetega (lepingupartneri nimi ja kontaktandmed (lepingulise kontaktisiku e-post, telefon), lepingute sõlmimise ja täitmise kuupäev, referentsperioodil täidetud lepingu summa, lepingueseme lühikirjeldus, riigihankelepingu korral viitenumber). Hankijal on õigus lisateabe saamiseks pöörduda teise lepingupoole poole. Hankija kontrollib esitatud andmeid hankijale avalikes andmekogudes kättesaadava info kaudu. Info kohta, mis ei ole hankijale andmekogudes olevate avalike andmete põhjal oluliste kulutusteta kättesaadav, kohustub pakkuja hankija nõudmisel esitama täiendavad selgitused, andmed või dokumendid kuni 5 (viie) tööpäeva jooksul päringu saamisest arvates.

Tingimuse kirjeldus:

Minimaalne teostatud tööde arv: 1

Kirjeldus: Pakkuja peab olema riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täitnud vähemalt 1 (ühe) sõiduautode varuosade (võib sisaldada sõidukite pesuvedelike (sh leotusvahendite ja pigieemaldusvahendite valmissegude)) või sellega sarnaste asjade müügilepingu/tellimuste kogumaksumusega vähemalt 80 000 eurot käibemaksuta. Sarnaseks lepinguks/tellimuseks loetakse sõiduautode varuosade (ja sõidukite pesuvedelike) müümise lepingut ärikliendile.

Ettevõtjalt oodatavad vastused:

1. Kirjeldus (Suur sisestusala (max pikkus 4000 tähemärki))
2. Kogusumma (Summa)
3. Valuuta (Vääring)
4. Ettevõtja vastutusala (Suur sisestusala (max pikkus 4000 tähemärki))
5. Summa (Summa)
6. Valuuta (Vääring)
7. Ajavahemik (Periood)
8. Kas info on konfidentsiaalne? (Raadionupp valikutega "Jah/Ei")
9. Tellija nimi (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
10. Kontaktisiku nimi (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
11. E-mail (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))

¹⁰ Vt hankepassi täiendavate selgitustega IV OSA:KVALIFITSEERIMISTINGIMUSED, C: Tehniline ja kutsealane suutlikkus.

12. Telefon (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
13. Kas see teave on elektrooniliselt kättesaadav? (Raadionupp valikutega "Jah/Ei")
14. URL (Url)
15. Kood (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
16. Väljaandja (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki)).

8. Puudub vaidlus, et Ühispakkujad esitasid oma pakkumuses nii Aktsiaselts Salome Auto kui ka SALOME TARTU AKTSIASELTSI hankepassid, milles puudus igasugune sisuline teave kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta, sh lepingute nimekiri ja muud Hankija poolt konkreetselt nõutud andmed (vt käesoleva otsuse p 7).

Kvalifitseerimise tingimusele vastavuse kohta esitasid Ühispakkujad hankepassides täpselt ühesugused andmed:

Ettevõtjalt oodatavad vastused:

3. Valuuta (Vääring)

Vastus: EUR

6. Valuuta (Vääring)

Vastus: EUR

8. Kas info on konfidentsiaalne? (Raadionupp valikutega "Jah/Ei")

Vastus: Ei

13. Kas see teave on elektrooniliselt kättesaadav? (Raadionupp valikutega "Jah/Ei")

Vastus: Jah

14. URL (Url)

Vastus: <https://riigihanked.riik.ee>

16. Väljaandja (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))

Vastus: Riigihankelepingute andmed on kättesaadavad riigihangete registrist.

9. Vaidlustaja on oma menetlusedokumentides korduvalt rõhutanud, et kvalifitseerimise tingimusele vastavuse kohta andmete esitamata jätmise puhul on tegemist inimliku eksimusega, kuid ei ole kuidagi selgitanud, millest see eksimus tingitud oli ja kuidas tekkis. Seega on väide Vaidlustaja inimliku eksimuse kohta täiesti tõendamata. Olukorras, kus Vaidlustaja on jätnud esitamata kõik andmed Ühispakkujate vastavuse kohta Riigihankes kehtestatud ainsale kvalifitseerimise tingimusele ei ole vaidlustuskomisjoni arvates ka kohane viidata kohtupraktikale, milles on leitud, et pakkuja kvalifitseerimata jätmise imperatiivne kohustus pisimagi vea puhul oleks ebaproportsionaalne¹¹. Käesoleval juhul ei ole tegemist kindlasti pisiveaga.

10. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja hinnangutega, nagu oleks kvalifitseerimiseks nõutavate andmete esitamata jätmine hankepassis *vormiline puudus* ning Hankija lähenemine *formalistlik*. Vaidlustaja näib olevat seisukohal, et hankijal tuleb igal juhul küsida pakkujalt tagantjärele kõiki pakkumuses esitamata dokumente või andmeid. Seejuures viitab Vaidlustaja kohtupraktikale, milles on välja toodud hankija õigus või kohustus küsida pakkujalt teatud juhtudel täiendavaid dokumente. Samas eksisteerib ka laialdane kohtupraktika, milles rõhutatakse, et hankija ei pea küsima ega tohigi küsida pakkujalt tagantjärele kõiki pakkumuses esitamata dokumente või andmeid (nt EKo C-131/16 p 33; RKH Ko 3-3-1-24-13, p 22; TlnRnKo 3-19-631, p 15). Nii on Euroopa Kohus kohtuasjas nr C-131/16, p 33, märkinud, et selgituste nõudmisega, mis võib teatud tingimustel olla lubatud, ei tohi kõrvaldada sellist puudust, mis seisneb hankedokumentides nõutud dokumendi või andmete esitamata jätmises. Ettevõtjate võrdse kohtlemise põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui hankija palub hankemenetluses pakkujal esitada hankedokumentides nõutud avaldusi või dokumente, mida ei ole pakkumuste esitamiseks ette nähtud tähtaja jooksul esitatud.

¹¹ RKH Ko 3-3-1-24-13, p 17.

11. RHS § 104 lg 7 kohaselt võib hankija nõuda [...] *kõigi või mõnede asjakohaste hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide esitamist või esitatud dokumentide sisu selgitamist või selgitamist võimaldavate andmete või dokumentide esitamist või täiendamist.* [...].

Käesoleval juhul ei saa rääkida hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide esitamisest, kuna kvalifitseerimise tingimusele vastavust ei pidanud pakkujad kinnitama viisil *vastan kvalifitseerimise tingimustele - jah/ei* vaid algusest peale tuli hankepassis esitada andmed kvalifitseerimise tingimusele vastavuse tõendamiseks. Vaidlustuskomisjon leiab, et igal juhul peab RHS § 104 lg-s 7 kirjeldatud hankija nõue olema seotud hankepassis juba esitatud andmetega (kinnitustega) ja dokumentide esitamist või selgitusi ei saa üldjuhul nõuda hankepassis esitamata andmete kohta.

12. Vaidlust ei saa olla faktis, et Ühispakkujate hankepassides on andmetena Vaidlustaja vastavuse kohta viidatud üksnes kõige üldisemalt riigihankelepingute kättesaadavusele riigihangete registris (vt käesoleva otsuse p 8).

RHS § 104 lg 11 kohaselt ei nõua hankija sama paragrahvi lg-tes 7 ja 8 nimetatud dokumentide esitamist, kui tal on need dokumendid või vastavad andmed endal olemas või need on talle andmekogust tasuta kättesaadavad. Seega saab hankija arvestada olemasolevaid või andmekogust kättesaadavaid dokumente ja andmeid.

Vaidlustuskomisjon jääb oma varasemale seisukohale, et RHS § 104 lg 11 eesmärgiks on, et hankija ei nõuaks pakkujatelt täiendavaid dokumente andmete osas, mida hankijal endal on võimalik kätte saada andmekogudest või mis tal on olemas, aga mitte see, et hankija peaks asuma pakkuja hankepassis esitamata andmeid lepingute kohta andmekogust ise otsima ja Riigihankes kehtestatud kvalifitseerimise tingimustega sobitama. Hankija ei saa pakkuja eest valida riigihangete registrist välja kvalifitseerimise tingimuste täitmist tõendavaid lepinguid. Riigikohus on selgitanud, et [...] *Samuti ei pea hankija oletama, kas pakkujal on lisaks esitatud dokumentidele veel dokumente ja andmeid.*[...] ¹²

Kuna Vaidlustaja ei esitanud hankepassides mingeid andmeid ühegi kvalifitseerimise tingimusele vastavust tõendava lepingu kohta, ei saanud Hankija hakata selgituste küsimise kaudu uurima, kas Vaidlustajal ikka äkki on lepinguid, millega ta sooviks oma kvalifikatsiooni vastavust tõendada, samuti ei saanud Hankija asuda selgitusi küsima lepingute kohta, millele tuginemisele pole Ühispakkujate esitatud hankepassides isegi viidatud.

13. Vaidlustaja rõhutab vaidlustuses, et: *kohtupraktikas ja õiguskirjanduses on läbivalt leitud, et kui hankijal on endal andmed olemas mis võimaldavad kontrollida pakkuja vastavust kvalifitseerimistingimustele või kui hankija teab, et pakkuja tegelikult vastab kvalifitseerimistingimustele, siis ei saa taolise formaalse puuduse tõttu jätta pakkuja kvalifitseerimata.*

Asjakohasele kohtupraktikale Vaidlustaja viidanud ei ole. Õiguskirjandusena on viidatud Riigihangete seaduse kommenteeritud väljaande kolmele kommentaarile¹³. Vaidlustaja välja toodud kommentaar (35) RHS § 104 lg 7 kohta märgib üldsõnaliselt, et ettevõtja kvalifitseerimise tingimustele vastavust on võimalik kontrollida juba olemasolevale infole või avalikest andmebaasidest kättesaadavale infole tuginedes. Kommentaar (50) § 104 lg 11 kohta märgib, et kui hankijal on puuduliku või puuduva kinnituse osas ettevõtja kvalifikatsioonile vastavust tõendav dokument tegelikult olemas või ta saab selle olulise vaevata avalikest andmebaasidest ise kätte, saab hankija selle pakkujaga hankemenetlust jätkata. Seejuures on RHS § 104 lg 11 kohaldamise eelduseks, et ettevõtja on RHR-ist saadava info (nt referentslepingu) hankepassis nimetanud. Kommentaar (31) RHS § § 98 lg 4¹ kohta märgib: [...] *säte on analoogne hankepassiga hankemenetluses kohalduva § 104 lg-ga 11 ning sisuliselt on tegemist erinormiga RHS § 46 lg 4 suhtes. Näiteks võib selline olukord esineda, kui hankijal*

¹² RKHKo 3-3-1-24-13, p 20.

¹³ Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tartu 2025. § 104 kommentaar 35, lk 728 ja kommentaar 50, lk 732. § 98 kommentaar 31, lk 652.

on vastav teave olemas tulenevalt varasemast lepingulisest suhtest või hankemenetlusest.

Vaidlustuskomisjon leiab, et eeltoodud kommentaarid ei sisalda ei üksikult võttes ega kogumis järelmust, mida Vaidlustaja nende alusel teeb – need ei räägi, et hankepassis andmete esitamata jätmine on formaalne puudus ega keelust jätta pakkuja kvalifitseerimata, kui hankija teab, et pakkuja tegelikult vastab kvalifitseerimise tingimusele. Vaidlustaja jätab täiesti tähelepanuta, et kommentaar (50) § 104 lg 11 kohta märgib otsesõnu, et RHS § 104 lg 11 kohaldamise eelduseks on [---] *et ettevõtja on RHR-ist saadava info (nt referentslepingu) hankepassis nimetanud.*

Käesoleval juhul ei saa olla vaidlust, et mingeid referentslepinguid Vaidlustaja esitatud hankepassides nimetatud pole ja Vaidlustaja väidete õigsust jaatades võiks igas riigihankes tõstatada küsimuse sellest, kas pakkujad, keda hankija mingil põhjusel tegelikult teab, peaksid üldse mingeid andmeid hankijale kvalifitseerumiseks esitama.

14. Seoses Vaidlustaja viitega kommentaarile (35) RHS § 104 lg 7 peab vaidlustuskomisjon vajalikuks juhtida tähelepanu kommentaarile 35 eelnevatele kommentaaridele (33 ja 34) RHS § 104 lg 7 kohta¹⁴, mis käsitlevad põhjalikult RHS § 107 lg 7 kohaldamist koos viidetega vaidlustuskomisjoni ja kohtupraktikale, sh olukorras, kus pakkuja ei ole hankepassi üldse esitanud või ei ole seda korralikult täitnud [---] *nt olukorras, kus hankija on jätnud mõne kinnituse andmata või esitamata andmed kvalifikatsiooninõuetele vastavuse kohta. Kohtupraktikas on leitud, et RHS § 104 lg 7 kohaldamisel peab hankija nõue üldjuhul olema seotud hankepassis juba esitatud andmetega (kinnitustega) ja dokumentide esitamist või selgitamist ei saa tavaliselt nõuda hankepassis esitama andmete kohta*¹⁵. Seega, kui hankepassis nõutakse varasema kogemuse loetlemist ja ettevõtja ei ole nt mõnda referentsobjekti nimetanud, ei ole hankijal üldjuhul lubatud asuma teostama kvalifikatsiooni sisulist kontrolli ning anda ettevõtjale võimalust puuduolevate andmete või dokumentide esitamiseks või täiendamiseks. [---]

Seega on kommentaaris (34) sõnaselgelt öeldud, et RHS § 104 lg 7 kohaldamisel peab hankija nõue üldjuhul olema seotud hankepassis juba esitatud andmetega.

15. Vaidlust ei saa olla selles, et seoses Ühispakkujate poolt Varasemas riigihankes esitatud pakkumusega, esitas Hankija Politsei- ja Piirivalveametile päringu Aktsiaseltsi Salome Auto poolt täidetud hankelepingute kohta ning sai vastuse, et hanke „Sõidukite varuosade ostmise” (viitenumber 195105) täitmine 30.04.2022–29.04.2025, lepingumaht oli summa 13 901,33 eurot. Hanke „Sõidukite varuosade ostmise” (viitenumber 249174) täitmine 30.04.2022–29.04.2025, lepingumaht oli 189 364,13 eurot. Hanke „Sõidukite hooldus- ja remonditeenuse ostmise” (viitenumber 265874) täitmine 30.04.2022–29.04.2025 lepingumaht oli 162 161,74 eurot. Seega olid Riigi Tugiteenuste Keskusel Varasemas riigihankes saadud andmed selle kohta, milline oli Aktsiaseltsi Salome Auto lepingute rahaline maht perioodil 30.04.2022–29.04.2025. Samas ei näita see periood, milline on lepingute täitmise maht Riigihankes kehtestatud kvalifitseerimise tingimusest tuleneval perioodil – 31.08.2022–31.08.2025. Seega ei olnud Hankijal andmeid Vaidlustaja vastavuse kohta Riigihankes kehtestatud kvalifitseerimise tingimusele vastavuse kohta. Ka parimal juhul oleks Hankija saanud Varasema riigihanke andmete alusel üksnes oletada, et Vaidlustaja Riigihankes kehtestatud kvalifitseerimise tingimusele vastab. Samas ei saanud aga Hankija olla veendunud isegi selles, et Vaidlustaja soovib tugineda samadele lepingutele, millele nad tuginesid Varasemas riigihankes.

08.07.2018 otsuses 3-19-631, p 16 on Tallinna Ringkonnakohus leidnud [---] *RHS § 104 lg-le 11 tuginemine seal viidatud „hankijal olemasolevate andmete” osas oleks olnud mõeldav, kui pakkuja oleks hankepassis viidanud sellele, et ta soovib tugineda tegevusloal kirjas olevale veokorraldajale ning hankijaga varem sõlmitud lepingutele. Praegusel juhul see aga nii ei olnud. Hankija on vastuses apellatsioonkaebusele õigesti osutanud, et hankija ei saa pakkuja*

¹⁴ Samas, lk 728.

¹⁵ Kommenteerija viide: TlnRnKo 3-19-631, p 15.

eest kujundada pakkumuse sisu ega pakkuja eest valida kvalifitseerimistingimuste täitmiseks vajalikke ressursse ja näitajaid.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et käesolevas asjas on olukord eelviidatuga sarnane. Hankija ei saanud hakata Vaidlustaja asemel määrama kindlaks seda, kas ning millistele andmetele tuginedes soovib Vaidlustaja oma vastavust kvalifitseerimise tingimustele kujundada.

16. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustajaga, et asjas omaks määravat tähtsust see, et Riigihankes on Hankija, lähtudes RHS § 52 lg-st 3 (nn pöördmenetlus), kõigepealt kontrollinud pakkumuste vastavust, siis selgitanud välja edukad pakkumused ning seejärel kontrollinud edukad pakkumused esitanud pakkuja kvalifikatsiooni ja hankemenetlusest kõrvaldamise aluste puudumist.

Vaidlustaja hankepassides olid tähtaegselt esitamata kvalifitseerimise tingimuses nõutud andmed ning ka pöördmenetluse kasutamisel pidi Hankija pakkuja vastavuse kontrollimisel kvalifitseerimise tingimustele juhinduma RHS-is ja RHAD-is kehtestatud korrast.

17. Eeltoodust tulenevalt on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmiseks on kooskõlas RHS § 98 lg-ga 1 ja RHS § 104 lg-ga 11 ning alus selle kehtetuks tunnistamiseks puudub.

18. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

18.1. Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

18.2. Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)
Taivo Kivistik